

Quá trình hình thành cảng thị Hải Phòng (từ khởi nguồn đến năm 1888) : / Vũ Đường Luân ; **Nghd. : GS.TS. Nguyễn Quang Ngọc . - H. : ĐHKHXH & NV, 2009 . - 168 tr. + CD-ROM**

Tóm tắt: Tìm hiểu bối cảnh lịch sử tự nhiên - xã hội và sự phát triển hệ thống cảng biển ở Hải Phòng trước thế kỷ XIX. Trình bày quá trình hình thành trung tâm kinh tế - thương mại ở vùng hạ lưu sông Cấm (1802-1874) : xuất phát điểm là sự bùng nổ quan hệ kinh tế giữa miền Bắc Việt Nam và miền Nam Trung Quốc; mạng lưới trao đổi nội địa; hoạt động thương mại - trao đổi ở vùng hạ lưu sông Cấm và khu vực cửa biển Hải Phòng; sự can thiệp của người Pháp ở Bắc Kỳ và việc mở cửa Hải Phòng cho thương mại. Nghiên cứu sự ra đời của thành phố cảng Hải Phòng thời kỳ đầu thuộc địa (1875-1888) qua tìm hiểu việc thành lập cảng và vai trò kinh tế - chính trị của Pháp ở Hải Phòng; những biến chuyển của cảng Hải Phòng và sự ra đời của một đô thị Hải Phòng. Nghiên cứu quá trình hình thành cảng thị Hải Phòng đã đóng góp những nhận thức về sự phát triển của hệ thống cảng thị ở Việt Nam nói chung, Đông Nam Á nói riêng; góp phần đưa ra những luận cứ khoa học cho việc hoạch định các chính sách cụ thể của vùng đất này trong tương lai

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài	3
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	4
3. Một số khái niệm và cách tiếp cận	
4. Phạm vi nghiên cứu và giới hạn của đề tài	15
5. Các nguồn tư liệu	15
6. Phương pháp nghiên cứu	16
7. Bố cục luận văn	16

CHƯƠNG 1: BỐI CẢNH LỊCH SỬ TỰ NHIÊN - XÃ HỘI VÀ SỰ PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG CẢNG BẾN Ở HẢI PHÒNG TRƯỚC THẾ KỶ XIX

1. Các đặc điểm địa lý tự nhiên và quá trình phát triển đường bờ biển Hải Phòng hiện đại	19
1.1. Các đặc điểm địa lý tự nhiên	19

1.2. Quá trình hình thành và phát triển của đường bờ biển Hải Phòng hiện đại	21
1.3. Những biến đổi diện mạo một số khu vực cửa sông Hải Phòng	23
2. Quá trình hình thành cộng đồng cư dân duyên hải Hải Phòng	28
3. Hệ thống cảng bến ở vùng duyên hải Hải Phòng trước thế kỷ XIX	30
3.1. Vùng cửa sông Bạch Đằng và hệ thống cảng bến ở Hải Phòng thế kỷ X – XV	30
3.2. Dương Kinh và sự phát triển của các trung tâm kinh tế ở Hải Phòng thế kỷ XVI.	40
3.3. Domea, Batsha và sự hưng khởi của hệ thống cảng bến, thương mại ở Hải Phòng thế kỷ XVII – XVIII	45
4. Tiểu kết	54
 CHƯƠNG 2: QUÁ TRÌNH HÌNH THÀNH TRUNG TÂM KINH TẾ - THƯƠNG MẠI Ở VÙNG HẠ LƯU SÔNG CẨM (1802 - 1874)	
1. Hệ thống kinh tế - trao đổi ở miền Bắc Việt Nam nửa đầu thế kỷ XIX	56
1.1. Bối cảnh quốc tế và khu vực	56
1.2. Sự bùng nổ quan hệ kinh tế giữa miền Bắc Việt Nam và miền Nam Trung Quốc	56
1.3. Mạng lưới trao đổi nội địa	64
2. Vùng hạ lưu sông Cẩm và khu vực cửa biển Hải Phòng (1802 - 1874)	70
2.1. Vùng hạ lưu sông Cẩm đầu thế kỷ XIX qua tư liệu địa bạ	70
2.2. Tình hình an ninh - chính trị và sự hình thành hệ thống hải phòng	80
2.3. Hoạt động thương mại – trao đổi	87
3. Sự can thiệp của người Pháp ở Bắc Kỳ và việc mở cửa Hải Phòng cho thương mại.	96
4. Tiểu kết	103
 CHƯƠNG 3: SỰ RA ĐỜI CỦA THÀNH PHỐ CẢNG HẢI PHÒNG THỜI KỲ ĐẦU THUỘC ĐỊA (1875 - 1888)	
1. Việc thành lập cảng và vai trò kinh tế - chính trị của Pháp ở Hải Phòng (1875 - 1882)	106
1.1. Tổ chức và quy chế	106

1.2. Vận tải và thương mại	110
1.3. Tuyến thương mại sông Hồng và nguồn gốc cuộc tấn công Bắc Kỳ của Pháp lần thứ hai	115
2. Những biến chuyển của cảng Hải Phòng (1883 - 1888)	119
3. Sự ra đời của một đô thị	127
3.1. Đầu tư, xây dựng cơ sở hạ tầng và đô thị hoá	127
3.2. Tổ chức chính quyền đô thị	133
3.3. Hoạt động quản lý và một số vấn đề đô thị	136
3.4. Cộng đồng dân cư và đời sống đô thị	142
4. Tiểu kết	147
KẾT LUẬN	149
TÀI LIỆU THAM KHẢO	153
PHỤ LỤC	166